

késő avar telep részeként határozhatók meg.¹⁵ A terület kultúrrétegei K, ÉK felé erősen lejtettek; az M0 felüljárója alatti részen (115+50 hm-nél) már 215 cm mélységben jelentkezett a sárga altalaj. Tekintettel arra, hogy a kivitelezői földmunka ezt a mélységet már nem érintette, a felületi kutatásra itt (a 112+00 és 118+00-es vasúti szelvények között) már nem volt lehetőségünk, csupán szondaárkokat tudtunk nyitni és azokat dokumentáltuk. A kultúrréteget ezen a szakaszon csaknem 150 cm vastag újkori feltöltés fedi. A középkorhoz objektumot nem, csupán néhány szörványleletet tudtunk kötni.

A vasútvonal felújítása során megelőző feltárást végeztünk Budatétény területén, a Növény utcától K-re, a vasúti pálya É-i oldalán, a 121+00 és 123+00-es vasúti szelvények közötti szakaszon (4/2. lelőhely), 2011 decemberében. A kutatás során összesen a mintegy 200 m hosszán és 4 m szélességben megnyitott felületen – hasonlóan a szomszédos 4/1. lelőhelyhez – avar kori árkok és árokrendszerek kerültek elő kevés leletanyaggal. Ezek a jelenségek szintén az M0 autópálya Növény utcai csomópontja területén 2010-ben végzett feltárás során előkerült késő avar telep részeként határozhatók meg. A fentiekön kívül előkerült néhány sekélyebb gödörobjektum is, amelyeket a betöltésükből származó kerámiaanyag alapján középkorinak határozhatunk meg.

A vasútvonal felújításához kapcsolódóan Budapest XXII. kerületében a Növény utca körzetében megelőző feltárást végeztünk 2011. december 15. és 2012. február 28. között. A munkaterületünk a vasúti pálya É-i szélén mintegy 100 m hosszán és átlagosan 4 m szélességben a 123 és 133 vasúti szelvények között húzódott (4/5. lelőhely). A feltárás során középkori, népvándorlás kori és a neolitik korszakból kerültek elő régészeti leletek, telepobjektumok.

A neolitik korszakból csupán néhány gödörobjektum került kibontásra gyér leletanyaggal. A népvándorlás időszakából (avar korszak) árkok, árokrendszerek és hozzájuk kapcsolódó kemencék, tűzhelyek, valamint néhány gödörobjektum került elő. Ezek a jelenségek is az M0 autópálya Növény utcai csomópontja területén 2010-ben végzett feltárás során előkerült késő avar telep részeként határozhatók meg. A középkort csupán rétegek képviselték, objektumot ehhez a korszakhoz nem tudtunk kötni.

BESZÉDES JÓZSEF

49. Budapest, XXII.

Hugonnay Vilma (korábban Kancsó) utca (KÖH 78539)

R, Ró, Ú

A Budapest–Tárnok vasútvonal felújításához kapcsolódóan Budapest XXII. kerületében, a nagytétényi kastély szomszédságában és a Pohár utcában is feltárást kellett végeznünk 2012. január 11. és 2012. március 28. között. A területről korábban őskori, római kori és középkori lelőhelyeket ismertünk. Munkaterületünk a vasúti pálya É-i és D-i oldalán a 146 és 157-os vasúti szelvények között húzódott (6. lelőhely). A vasúti pálya mentén, a 148 és 157-os vasúti szelvények között, a kijelölt beavatkozási határon belül mintegy 26 kutatóárok kimérésére

volt lehetőségünk. Közülük egyikből sem került elő régészeti réteg, vagy lelet, ami egyértelműen azzal magyarázható, hogy a vasúti töltés építésekor a vasúti pálya melletti területsávot teljesen kimarkolták. Az újkori bolygatás néhol a 2 m-es mélységet is elérte.

Szerencsésebb szituáció mutatkozott a Pohár utcánál (146-os vasúti szelvény), ahol egy tervezett vasúti aluljáróhoz kapcsolódóan kellett megelőző feltárást végeznünk. A vasúti pályára merőleges, mintegy 220 m² kiterjedésű munkaterületünkön, egyes helyeken már 40 cm-es mélységből előkerültek a régészeti jelenségek. Ezek egy része kőfalmaradvány volt, amely a 18. század közepén, barokk stílusban épült Száraz-Rudnyánszky-kastély parkjának É-i kerítésfalához, valamint különféle gazdasági épületeihez tartoztak. Mélyebb rétegekből Campona római kori *auxiliáris vicus*ának néhány elszórtan jelentkező kisebb gödörobjektumát tárhattuk fel, amelyekből gyér leletanyag került elő. Jóval sűrűbb volt a kutatott terület őskori beépítettségé. Főként a késő rézkori badeni kultúra gödörobjektumait dokumentálhattuk gazdag kerámiaanyaggal. Külön kiemelendő ebből a korszakból egy párhuzamosan kannelurázott osztógömbgel ellátott, nagy méretű kétosztatú tál töredéke.

BESZÉDES JÓZSEF

50. Budapest, XXII.

Kulturális Központ (Művelődési ház),

Nagy-tétényi út 274–276.

(KÖH 85791)

Ró, Kk

Nagy-tétényi központjának 2012-ben megkezdett rehabilitációja során több olyan építkezés, épületátalakítás történt, amelyek valamilyen szintű régészeti beavatkozással jártak a régészetiileg védett területen. Közülük a legnagyobb földmunkával érintett területet a Nagy-tétényi út 274–276. sz. alatti telek jelentette, ahol a lebontott tétényi mozi helyén és annak közvetlen közelében egy új, mélygarázzsal ellátott művelődési ház (Kulturális Központ) építését tervezték. A mintegy 850 m² telken 2012. november 7. és december 6. között végeztük el a megelőző régészeti feltárást. Ennek során a korábbi régészeti jelenségeket jelentősen roncsoló újkori objektumokon, falakon kívül főként középkori (14–16. századi) és római kori (2–4. századi) rétegek és telepobjektumok kerültek elő. A római emlékek Campona segédcsoport tábortól övező civil településhez (*auxiliáris vicus*hoz), a középkori objektumok pedig Tétény faluhoz, később mezővárosához tartoztak. Őskori objektumok és leletek nem kerültek elő, noha a Pohár utcai késő rézkori, badeni kultúra lelőhelye munkaterületünkől alig 150 m-re húzódik.

A középkorra voltak keltezhetőek az agyaggal megkötött, mészkőből rakott keskenyebb falú épületek, amelyeknek ÉK–DNy irányú kisebb falszakaszai maradtak csak meg. A középkori építkezések mellett a korban gyakoriak voltak a fából emelt épületek is, amelyek lenyomatait cölöplyukak formájában sikerült dokumentálni. A fából történt építkezések következtében gyakori tűzvésznyomai ugyancsak kimutathatóak voltak pusztulási rétegek formájában. A 14–15. századra volt keltezhető egy nagyobb, félig földbemélyített veremház, amelynek felmenő falai agyagba rakott mészkövekből készültek. A veremház visszatöltött földjéből vassarló, vas övcsat és piros festésű középkori kerámia került elő.

Munkaterületünkön a római kort csak kevés objektum, főként nagyobb kiterjedésű anyaggyerő gödrök képviselték,

15 RKM 2010, 198–199.; Szilas Gábor, M. Virág Zsuzsanna, Beszédes József: Középső újkori, késő avar teleptyomok és a limesút részlete az M0 autótút Budatétény-Növény utcai csomópontjának feltárásán. *Aquincumi Füzetek* 17 (2011) 87–111.)

amelyek betöltéséből rendkívül kevés leletanyag került elő. Mindez arra mutat, hogy a terület a katonai tábornak övező civil település (*vicus*) peremzónájához tartozhatott.

BESZÉDES JÓZSEF

**51. Budapest, XXII.
Nagytétényi út 284 / b (Templomkert)
(KÖH 78613)
Kő, Kú?**

Nagytétény városmagjának 2012-ben megkezdett rehabilitációs munkálatai érintették a nagytétényi plébániatemplom szűkebb körzetét is. A templom mellett végzett kivitelezői munkálatok (támfalépítés, csapadékvíz-csatornák létesítése) során középkori és kora újkori temetkezések kerültek elő. A Ny–K-i tájolású középkori sírok a felszíntől 70–80 cm mélységtől lefelé, több rétegben jelentek meg.

A csontvázak zömmel bolygatottak voltak, ami részben a gyakori egymásra temetkezés, részben az újkori bolygatások következménye volt. A szegényes leletanyag középkori edénytöredékekből és koporsószegekből állt.

Valószínűleg már kora újkori (17–18. századi?) temetkezésekhez tartozhattak azok a koporsós temetkezések, amelyek faanyaga épebben megmaradt. A koporsók faanyagából mintát vettünk további, pontosabb kormeghatározás céljára.

BESZÉDES JÓZSEF

**52. Budapest, XXII.
Nagytétényi út 353–371.
(KÖH 56883)
B, Ró, Kő?, I**

A Budapest–Tárnok vasútvonal felújításához kapcsolódóan Nagytétény Tétényliget nevű településrészén 2011. december 14. és 2012. március 30. között végeztünk megelőző régészeti feltárást. A terület régészeti lelőhelyeiről, főként az elmúlt két évtized feltárásainak köszönhetően, viszonylag pontos információkkal rendelkezünk. Az előzetesen ismert lelőhelyek közül kiemelkedik egy kora császárkori – bennszülött kelta lakossághoz köthető – hamvasztásos temető és a késő bronzkori urnamezős kultúra körárkos temetője. A feltárást a tétényligeti (korábban: Érdliget) és a nagytétényi vasúti megállók között (159 és 176-os vasúti szelvényszámok között), a vasúti sínek É-i oldalán végeztük el mintegy 170 m hosszan és átlagosan 2,5 m szélességben (8. lelőhely).

A feltárást egyik legfontosabb eredményét a római kori limesút egy szakaszának előkerülése jelentette. A Nagytétény határában, a mai Aquarius Hotel szomszédságában mintegy 15 m hosszan előkerült, árkokkal kísért, mészkövekből épített út pontos szélességét az újkori bolygatások miatt már nem lehetett megmérni, de kiserkesztéséből nagyjából 4–5 m körüli méretre következtethetünk. Az út legalsó rétegét szabályosabb szegélykövek közé szórt, közepes méretű, tört mészkövekből álló útalapozás alkotta, amelyre apróköves, kavicsos réteget töltöttek fel. Az út tetejét sárga homok és apró kavics keverékből álló, keményre döngölt, 4–5 cm vastagságú réteg alkotta (ez utóbbi réteget talán már középkori megújításnak tarthatjuk). A limesút vastagsága az alapozási rétegekkel együtt is csupán 35–40 cm-t tett ki, ami talán csekélynek tűnik, de az elmúlt időszak néhány – Nagytétény területén folytatott – régészeti megfigyelése és feltárása során hitelesített limesút-szakasznál

hasonló eredményeket kaptunk. A kisebb méretek, csekélyebb útvastagság talán azzal magyarázható, hogy a városokon kívüli limesút-szakaszok kevesebb megújításon és karbantartáson mentek keresztül, mint a városokon belüli, többet használt és jobban szem előtt lévő szakaszok.

A római kort a limesúton kívül még néhány sekélyebb gödör-objektum és egy félig földbemélyített lakógödör képviselte.

A terület Ny-i végében egy elszántott bronzkori urnasír és két kisebb, valószínűleg ugyancsak bronzkori gödörobjektum került elő.

Keltező leletanyag nélkül bizonytalan a kormeghatározása annak a teljes lócsontváznak, amely a limesút közeléből került elő. Támpontként csupán annyi szolgált, hogy a lötetemet a limesutat határoló egyik árok betöltésére ásták rá.

BESZÉDES JÓZSEF

**Bükkábrány, VIII. lelőhely
(Határ-szeg; Bánya XI. lelőhely)
(KÖH 75435)
(Borsod-Abaúj-Zemplén megye)**

A lelőhely kutatása 2011-ben terepbejárással és örökségvédelmi hatástanulmány készítésével kezdődött.¹⁶

A 2012–2013-ban végzett feltárásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

**53. Büssü, Dohányos-dűlő
(KÖH 61138)
(Somogy megye) Ő, Ró**

2012. április 3-án közös terepbejárást végeztünk Berta Gyulával. A lelőhelyet K. Németh András járta be 2008-ban.¹⁷ A mai napon sikerült római leletek mellett őskori kerámiatöredékeket is találni, valamint kibővíteni a lelőhely kiterjedését. A lelőhely a Hársasberki-patakot követő, alacsonyabb részre is ártérjed. Az őskori leletek mindenütt megtalálhatók, míg a rómaiak a domb középső és Ny-i részén vannak. Berta Gyula elmondta, hogy korábban itt *terra sigillatát*, érméket, ólom fogadalmi *reliefet*, sőt három csontvázas sírt is találtak, melyekben érmék voltak. Temetkezésre utaló leleteket a mai napon nem sikerült találni.

Munkatársak: Honti Szilvia régész, Cserép Tamás és Varga Máté régésztechnikusok.

NÉMETH PÉTER GERGELY

**Csanádpalota, Földvár
(KÖH 86463)
(Csongrád megye) B, Á, Ú**

A lelőhelyen 2011–2013 között, az M43 autópálya építését megelőzően végzett feltárásokat és a tudományos kutatásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

¹⁶ RKM 2011, 35–36.

¹⁷ RKM, 2008, 174.